

MIROLJUB

GODINA: XXIV. SOMBOR, 2021. BROJ 3+4 (95+96)

ISSN 1452-5976

ANTUN MATARIĆ
1899-1984

U SPOMEN I ZAHVALU OSNIVAČU
I PRVOM PREDSJEDNIKU HKD „MIROLJUB”
POSTAVLJAJU ČLANOVI HKUD-a
„VLADIMIR NAZOR” U POVODU 85,
OBLJETNICE DJELOVANJA DRUŠTVA.

U Somboru
6 prosinca 2021

Poštovani čitatelji »Miroljuba«, poštovani članovi i simpatizeri HKUD-a »Vladimir Nazor«. Želim vam svima čestitati 85. obljetnicu našeg Društva.

Obljetnice su prigoda da se prisjetimo što smo sve radili kroz protekle godine. Na igrankama u početku djelovanja Društva, mnogi mladi su se upoznali, mnogi su tu našli svoje bračne drugove. Na prelima i balovima lijepo su se provodili mnogi Hrvati pa i pripadnici drugih naroda iz Sombora i šire okolice. U kavanu Hrvatskog doma, koji salašar nije svratio, kao da nije bio u varoši. U Društvu su se osnivale i djelovale sekcije u kojima su se njegovali plesovi, pjesma, gluma, tamburaška glazba, lijepa riječ... Puno je ljudi svoje kulturne potrebe nalazilo u Domu.

Velik je naš Hrvatski dom, treba o njemu brinuti. Mora imati dobre domaćine. Tako

razmišljajući, Uprava Doma sjeća se ljudi koji su dali velik doprinos u njegovom radu. Tako smo došli na ideju da se za 85. obljetnicu Društva, zahvalimo i postavimo mermernu spomen ploču Antunu –Tuni Matariću, osnivaču i prvom predsjedniku našeg Doma.

S našom prošlošću možemo se ponositi. Bilo je velikih ljudi i lijepih rezultata u našem amaterskom radu. To se može vidjeti u mnogim spisima koji o tome svjedoče.

Ali pred Domom je budućnost, mladi imaju primjere kako se radilo. Na njima je da preuzmu obaveze i da nastave trnovitim putem kojim se mora proći kako bi se sačuvala tradicija i kultura našeg naroda.

Alojzije Firanj

Sretan i blagoslovljen Božić!

IMPRESSUM

MIROLJUB (izlazi četiri puta godišnje)

List Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva „Vladimir Nazor“,
25000 Sombor, Venac Radomira Putnika 26, Tel.: 025/416-019

Uredništvo:

Alojzije Firanj, glavni i odgovorni urednik lista;

Janoš Raduka, zamjenik glavnog urednika;

Ivana Petrekanić Sič, lektor-korektor;

Klara Šolaja-Karas, izbor fotografija;

Srđan Varo, tehnički urednik i prijelom teksta.

Zoran Čota,
Pavle Matarić,
Antun Kovač,
ing. Mata Matarić,
Šima Raič,
Bojana Jozić.

List je registriran u Ministarstvu za informacije Republike Srbije broj 2583/2.2.1998.

Web: www.hkudvladimirnazor.com E-mail: vnazor@sbb.rs

E-mail(urednik): firanjalojzije@gmail.com

Tel.:(urednik): 065 2422925

Tisak: Galaksijanis, Lukovo

Naklada: 500 primjeraka

KRATKI ŽIVOTOPIS

ANTUN MATARIĆ – TUNA (1936. - 1944.)

Antun Matarić – Tuna rođen je u Somboru 1899. godine, od oca **Gaše**, i majke **Janje**, rođene **Firanj**. Obitelj iz koje je potekao Antun Matarić bila je siromašna, a kasnije se vrijednim radom članova obitelji njihovo materijalno stanje popravilo. Antun se već u mladosti,

zahvaljujući ujaku koji je bio svećenik u Aljmašu, susreo s knjigama **Strossmayera**, **Antunovića**, **Račkog**...

Često se susretao i s ljudima iz Slavonije, gdje je živio i radio njegov ujak. Već u mladosti je formirano njegovo gledište da su bački Bunjevci i Šokci žive grane hrvatskog nacionalnog bića. Smatrao je i da se Hrvati moraju udruživati s ostalim južnoslavenskim narodima kako bi se oslobodili austrougarske vlasti, te na taj način lakše stvorili svoju državu.

Kao još nesazreli mladić sudjelovao je u Prvom svjetskom ratu, a 1920. godine oženio se **Terezijom Zetović**. Naredne godine rodio im se sin **Antun Matarić Tunča**. On je bio jedinac u svojih roditelja.

Početak dvadesetih godina XX. stoljeća u Somboru se osniva »Bunjevačko kolo«, koje postaje jedina institucija kulture koja je okupljala Bunjevce. Antun se uključuje u ovu instituciju u nadi da će u njoj moći zajedno sa svim ostalim članovima raditi na uzdizanju kulture našega naroda. Međutim, »Bunjevačko kolo« u Somboru brzo je iznevjerilo nadanja mnogih svojih članova. Samo oni koji su imali velike posjede imali su i pravo glasa. Osobe slabijeg materijalnog statusa nisu bile uvažavane. Također, u »Bunjevačkom kolu« dolazilo je do neslaganja u pogledu podrijetla Bunjevaca jer su bogatiji seljaci, članovi »Bunjevačkog kola« zauzimali stav o autohtonom podrijetlu Bunjevaca, dok su Antun Matarić i dio siromašnijih somborskih Bunjevaca smatrali da su bunjevački narodni korijeni duboko vezani za pripadnost hrvatskom narodnom biću. Razlog ovakvoga neslaganja bio je povod da se pristupi osnutku novoga društva koje će biti nazvano »Miroljub«. Inicijator i idejni

začetnik osnutka »Miroljuba« bio je Antun Matarić.

U ljeto 1935., budući predsjednik novoga Društva, u dogovoru sa somborskim župnikom **Antunom Skenderovićem**, organizira prvu »Dužionicu« u Somboru, a ta »Dužionica« bila je jedna od najbolje organiziranih u cijeloj povijesti proslava žetvenih svečanosti u Somboru. Antun Matarić je sam tvrdio da je Društvo već stvarno postojalo 1935. i da je imalo jasni program rada, ali se za službeni početak smatra tek onaj datum kada je održana Osnivačka skupština (6. prosinca 1936.). Antun Matarić izabran je za predsjednika Osnivačkog odbora, a kasnije je bio prvi predsjednik »Miroljuba«.

Antun Matarić, utemeljitelj je Društva, njegov prvi predsjednik i jedan od najistaknutijih kulturnih i političkih predvodnika somborskih Hrvata u prvoj polovici XX. stoljeća.

Neposredno poslije službenog osnutka, Društvo u svoje okrilje prima nepolitičku omladinsku organizaciju »Hrvatski radiša«, čiji je cilj bilo prihvaćanje siromašne mladeži iz drugih krajeva, da se brine za njihovo školovanje i zapošljavanje. Osnovano je i dobrotvorno društvo djevojaka i žena koje je skrblilo za starije, nemoćne i siromašne osobe. Osnovana je i bogata knjižnica Društva.

Nakon što se Društvo dobro uhodalo, Antun Matarić se prihvatio i političkog rada, ali uvijek je vodio brigu da se to ne miješa s djelovanjem Društva. U Somboru je utemeljen ogranak Hrvatske seljačke stranke **Stjepana Radića** na čijem je čelu bio Antun Matarić.

Početak Drugog svjetskog rata za Društvo nastupaju posebno teška vremena, aktivnosti su svedene na minimum, a Antun Matarić je priveden i nekoliko dana je bio u zatvoru.

Premинуo je 1984. godine, navršivši 85 godina života. Na njegovom sprovodu okupilo se mnoštvo rodbine, članova Društva, prijatelja i znanaca. Obred sprovoda predvodio je o. **Ladislav Marković**, karmelićanin, a uz njega su bili svećenici **Josip Temunović** i **Josip Pekanović**. U ime KUD-a »Vladimir Nazor« od pokojnika se oprostio tadašnji predsjednik **Franjo Krajninger**.

Ing. Mata Matarić

SABOR 2021.

Provodeći članak 26. Statuta HKUD-a »Vladimir Nazor«, Upravni odbor je zakazao ovogodišnji Sabor za 20. lipnja 2021. godine.

Ovo je bio redoviti Sabor, a sljedeći je Izborni sabor na kome će se izabrati novi ili potvrditi starim članovima novi četverogodišnji mandat da upravljaju »Nazorom«. Nadamo se da će biti posjećeniji od ovogodišnjeg na kome je bilo tridesetak najvjernijih članova. Hvala im što su i dalje zainteresirani za rad Društva. Neobjašnjivo je što nisu došli svi članovi

Upravnog pa ni Izvršnog odbora koji bi tako svakako potvrdili svojim učešćem na Saboru da su zainteresirani da i u naredne godine budu u upravi.

Prije rada Sabora, predsjednik **Mata Matarić** je zamolio nazočne da minutom šutnje odaju poštu preminulim članovima Društva koji su nas napustili u vremenu između dva Sabora.

Na osnovu prijedloga Upravnog odbora, Sabor je donio odluku da ovogodišnjim zasjedanjem rukovodi predsjednik **Šima Raič** i

članovi Predsjedništva **Ana Ilić, Ivica Pekanović** i zapisničar **Pavle Matarić**.

Obrazlažući potrebu popune članova Upravnog odbora, predsjednik je predložio da se imenuju vršitelji dužnosti članova Upravnog odbora i to **Zvonko Lukić**, unuk **Stipana Lukića**, jednog od utemenitelja »Miroljuba«, sada »Nazora«, i **Pera Firanj**, dugogodišnji aktivni član folklorne sekcije. Prijedlog je jednoglasno prihvaćen.

Pristupilo se radu po dnevnom red, izvješćem o »koliko toliko« mogućem radu sekcija u uvjetima svjetske epidemije virusa Covid-19. Pročelnik folkloru **Bojan Jozić** je izvijestio da se formira mlađa grupa koju vodi **Kristina Pekanović**. Dramska sekcija koju vodi **Šima Raič** je u skladu aktualnom situacijom vezanom za koronu spremila predstavu »Oporuka« kojom će ići na gostovanje po pozivu, a u Domu će organizirati XII. Međunarodnu smotru akademskih dramskih društava. **Vesna Čvardić** je nastavila s održavanjem nastupa u gostima i u Domu. Imat će novi repertoar s temom starih pjesama.

Predsjednica Savjeta za kulturu **Bojana Jozić** podnijela je izvješće o radu Savjeta, navodeći među ostalim da je suradnja s organima manifestacija vrlo uspješna te kako se nada dobroj suradnji u 2021. godini.

Pročelnik sportske sekcije **Pavle Matarić** je detaljno izvijestio o aktivnostima u sekciji u uvjetima korone, te izrazio volju da se ide na ovogodišnji »Maraton lađa na Neretvi«. To je deseti nastup muške ekipe »Salašara somborskih« i treći ženske. Šahisti su održali tradicionalne turnire, kao i stolnotenisači. Najavio je nastavak ovih zapaženih manifestacija.

Likovna sekcija je održala vrlo uspješnu likovnu koloniju »Colorit« i ukoliko bude moguće organizirat će se i ovogodišnja.

Urednik »Miroljuba« **Alojzije Firanj** je izvijestio Sabor o uspješnom tiskanju našeg glasila i pozvao članstvo da pišu za »Miroljub«. Najavio je objavljivanje događaja iz »Nazora« i šire kroz dva dvobroja koji će se tiskati u ovoj godini. Prikuplja se građa za novu knjigu s temom kulturne baštine folklornog stvaralaštva u našem Društvu.

Ana Ilić je izvijestila o radu kiparsko-grnčarske sekcije i najavila ovogodišnji rad u ljetnim mjesecima.

Izvješće o financijskom poslovanju u 2020. godini podnio je predsjednik. Prihodi su bili u očekivanim granicama, štp je oko 3 milijuna dinara, a dobiveni novac rezultat je kvalitetnih projekata na koje smo aplicirali i stečenog povjerenja kod institucija da će se svaki dobiveni dinar

opravdati trošenjem prema uvjetima natječaja. Zbog nemogućnosti većih gostovanja i održavanja manifestacija u Domu, projekti su usmjereni na adaptaciju prostorija za ugodniji rad u njima pa je tako za početak adaptirana, vani i iznutra, prostorija za učionicu za izučavanje predmeta Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Prostorija se može koristiti za sve aktivnosti sekcija kao i za sastanke Uprave Društva. Napravljeno je grijanje svih prostorija na katu, osim garderobe, što će omogućiti rad u zimskom periodu. Najavio je nastavak radova na fasadi Doma kao i uređenje male sale u dvorištu za potrebe dramske sekcije.

Predsjednik je govorio i o odnosima među udrugama kulture u Somboru, o respektu koje Društvo ima u Hrvatskoj, ministarstvima u Beogradu i tajništvima u Novom Sadu, ali nedovoljno u institucijama hrvatske manjinske zajednice u Subotici. Kao dokaz, ponudio je i popis organizacija koje su dobile znatno više novca od »Nazora« i okolnih udruga, a doprinos očuvanju hrvatske kulture i druge baštine ide na našu stranu.

Marija Matarić izvijestila je Sabor o apliciranju na natječaje i rezultatima koji su objavljeni do Sabora, te spomenula natječaje za koje se još očekuju rezultati. Aplicirano je na javne pozive koje su objavili: Grad Sombor – kultura, nacionalne manjine, Lokalni akcijski plan za mlade, i programi za djecu, Pokrajinsko tajništvo za kulturu, Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, upravu, propise i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, Ministarstvo kulture – područje manjine, Ministarstvo kulture – područje arhivske građe, za interpretaciju arhivske građe, Ministarstvo kulture – područje digitalizacije, Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave – posebna sredstva za manjinske zajednice, Središnji državni ured za Hrvate izvan Hrvatske i Veleposlanstvo RH u Beogradu.

Također, u svom izvješću je navela aktivnosti na digitalizaciji vrlo opširne i dragocjene arhivske građe »Miroljuba« i »Nazora« te o nabavci potrebnih tehničkih sredstava za normalan rad na brojnim dokumentima starim osamdesetak godina.

Da se radilo po zakonu i našem Statutu potvrdila je predsjednica Nacionalnog odbora **Klara Šolaja Karas** i naglasila da je bio potreban veliki trud kako bi se u ovoj kriznoj godini za kulturu dobro radilo i ponašalo u maniri dobrog domaćina.

Nakon nekoliko diskusija Sabor je završio rad, predsjedavajući je zahvalio nazočnima na dolasku i pozvao ih na domjenak s tradicionalnim slanim kiflama.

Ing. Mata Matarić

KNJIŽEVNA VEČER 85. »DUŽIONICE«

»Dužionica« je jedna veoma važna naša manifestacija. Središnjoj proslavi prethodi nekoliko značajnih događaja – pletenje krune, pravljenje ukrasa od žita, odabir i predstavljanje bandaša i bandašice. Svoje mjesto među svim tim događanjima našla je i književna večer.

Pripremana dugi niz godina u suradnji s Katoličkim društvom »Ivan Antunović« iz Subotice, može se smatrati sastavnim dijelom »Dužionice«. Prikladne teme su doprinijele sve većoj pozornosti publike koje je iz godine u godinu sve više.

Ove je godine tema bila »Povijest ženskog redovništva u Somboru«. Uvodnu riječ na ovu, za nas Somborce, interesantnu temu dao je predsjednik Katoličkog društva vlč. **Josip Štefković** koji se predstavio i kao novi župnik župe sv. Križa, a zatim je dao riječ vlč. **Luki Poljaku**. Publika je s velikom pozornošću pratila izlaganje autora koji je iznio niz informacija i detalja koji su do sada bili malo poznati. Zbog problema s tehnikom onemogućen je video prikaz koji bi pridonio još boljoj prezentaciji ove teme, ali svakako nije umanjena pozornost nazočnih koji su se nakon izlaganja vlč. Luke Poljaka prisjećali davnih godina kada su časne sestre bile u Somboru i dale svoj doprinos ne samo nama kao vjernicima nego i cjelokupnom društvu kao njegovateljice, odgojiteljice i humanitarne djelatnice.

Nakon predavanja predstavljen je bandaški par 85. »Dužionice«, **Ana Čuvarđić** i **Filip Gromilović**, a prikladnim pjesmama program su upotpunili naši pjevači.

Nakon službenog dijela večeri nazočni su se zadržali u prijateljskom razgovoru, te se oprostili s vlč. Štefkovićem i vlč. Poljakom uz obećanje da se čim prije ova tema ponovno nađe u našem Domu.

Vesna Čuvarđić

»DUŽIONICA« 2021.

U Somboru je 25. srpnja 2021. godine održana 87. »Dužionica«, a organiziralo ju je HKUD »Vladimir Nazor«. Čast da budu ovogodišnji bandaš i bandašica pripala je **Filipu Gromiloviću** i **Ani Čuvardić**.

Skup sudionica i zvanica bio je u prostorijama Društva, po hodnicima se moglo čuti šuškanje svile, momački koraci u uglancanim čizmama, a kako tradicija nalaže, svi prisutni su bili okićeni ukrasima od ovogodišnjeg žita.

Povorka se formirala i krenula prema crkvi Presvetog Trojstva kako bismo zahvalili Bogu na ovogodišnjem rodu, te kako bi se blagoslovio kruh od novoga žita. Nakon svete mise, povorka na čelu s bandašom i bandašicom uputila se na Trg Svetog Trojstva i bila je praćena pogledima od strane građana i promatrača, koji su imali prigodu vidjeti i uživati u ljepoti i raskoši nošnji, zvucima tambure i tradiciji. Nakon odigranih kola koja su svima dobro poznata, raskošne nošnje krasile su grad, a svi prisutni uputili su se u Skupštinu kako bi blagoslovljeni kruh od novoga žita predali gradonačelniku.

Uz pjesmu i dobro raspoloženje krenulo se u prostorije HKUD- a »Vladimir Nazor«. Prisutnima se obratio, te pozdravio goste potpredsjednik Društva **Ivica Pekanović**, a skupu se obratila

pomoćnica ministra za informiranje i medije **Slavica Trifunović**. Takođe, sve prisutne je, kako tradicija nalaže, pozdravio ovogodišnji bandaš. Nakon molitve i blagoslova započeli su druženje, proslava, pjesma i ples.

Zahvalni smo Bogu na plodovima i ovogodišnjoj »Dužionici«. Takođe, zahvalni smo što smo bili u prilici okupiti se i organizirati ovu manifestaciju kako tradicija nalaže, vodeći računa o epidemiološkim mjerama.

Bojana Jozić

PLETENJE KRUNE

I ove je godine, kao i 86 puta do sada, održana »Dužionica« u Somboru i u tu je čast pravljen krune od novoga žita. S ponosom su je nosili naši bandašica **Ana Čvardić** i bandaš **Filip Gromilović**. Tim povodom obitelj Gromilović je pletenje krune i divno druženje organizirala na svom salašu. Bio je to lijep dan ispunjen žitom, omladinom, radom i učenjem. Omladina je ponešto naučila od starijih o običajima i njihovom značenju i značaju za svakodnevni rad i život. Mladi »risarik« i »risaruše« su čistili žito i na taj način pomogli **Janji Pekanović** i **Lidiji Džinić** da ta kruna

bude ispletena. Spremljeni su i »cvjetovi« od žita koji su podijeljeni svim sudionicima i gostima »Dužionice«.

Kristina Pekanović

»COLORIT 21.«

Likovna kolonija »Colorit 21.«, 21. po redu, održana je u subotu, 2. listopada 2021., u prostorijama HKUD-a »Vladimir Nazor« u Somboru.

Kolonija je bila jednodnevna, a na njoj su sudjelovali slikari svih generacija, iz Sombora, Subotice, Bačke Palanke: **Ivan Šarčević**, **Stipan Kovač**, **Cecilija Miler**, **Andelka Dulić**, **Josipa Križanović**, **Milorad Rađenović**, **Nedeljko Šušnjica**, **Branka Panić**, **Marija Turkalj**, **Veroljub Pavić**, **Vinka Gradinski**, **Zdenka Sudarević**, **Ana Ilić**, **Braco Krulić**, **Tanja Cigić-Parčetić** i najmlađi, sedmogodišnji **Noa Keresteši**.

O kvaliteti kolonije najuvjerljivije svjedoči umjetnički domet slika nastalih tijekom njenog trajanja. U tom pogledu, 21. »Colorit« pokazao se umjetničkim susretom dostojnog pažnje, kako samih likovnih umjetnika, tako i poštovatelja slikarstva.

Slikari su ostvarili snažan umjetnički izraz zavidnog nivoa – bogata likovna misao, a boje oplemenjena poezija. Nastalo je 18 slika zavidne umjetničke vrijednosti.

Što se medijske praćenosti tiče, ovaj su događaj kamerom zabilježili **Zlata Vasiljević** i **Vladimir Omorac**, koji je, kao i uvijek, napravio izvrsnu reportažu.

Sponzori su bili: **Janja** i **Stipan Pekanović**, **Ankica** i **Gojko Zeljko**, **Mata Matarić**, a za dobru kuhinju pobrinuli su se: **Zvonimir Lukač**, **Cecilija Miler**, **Kata Kovač**, **Janko Vojvodić**, **Ana Keresteši** i naš kuhar **Mišo Mračina**.

Svim sudionicima, u ime Društva, najsrdačnije se zahvaljujemo.

Pavle Matarić i Janoš Raduka

GOSTOVANJE U VITEZU I SINJU

Kako su epidemiološke mjere popustile, na upravi Društva donesena je odluka da sekcije počnu s radom. Tako je polovinom lipnja i dramska sekcija nastavila s redovnim probama komedije »Oporuka«. Ova predstava pripremala se za našu 12. obljetnicu održavanja Međunarodne smotre akademskih dramskih društava (MSADD).

Polovinom kolovoza stigle su pozivnice za festivale iz Viteza i Sinja. Njihovi međunarodni susreti u drugoj polovini rujna održali su se u nekoliko dana, pa smo se dogovorili telefonski da tijekom dvije večeri izvedemo svoje predstave. Uprava Društva je odobrila ovo putovanje, tako smo 17. rujna krenuli za Vitez, gdje nas je pred Hrvatski domom u Vitezu dočekaio predsjednik Kazališta mladih **Ivan Stajević**. Domaćin je odmah predložio ručak u restoranu, gdje smo imali čast da nas posjeti hrvatski konzul u Vitezu **Stjepan Medo**.

U večernjim satima odigrali smo prvi put predstavu »Oporuka«, u punoj dvorani Hrvatskog doma publika nas je lijepo primila. Poslije predstave uslijedili su večera i druženje. Sljedećeg dana, 18. rujna, na prijedlog našeg domaćina Ivana, posjetili smo turistički dio Viteza – Etno selo »Čardaci«, krasno mjesto kroz koje protječe rijeka Lašva i gdje se nalaze etno kuće pretvorene u apartmane, restorani u sklopu ribnjaka za uzgoj pastrmke, bazeni za kupanje i sportski tereni. Na kraju razgledanja oprostili smo se s našim domaćinima, zahvalili na gostoprimstvu i krenuli za Sinj.

Tamo nas je ispred motela dočekaio predsjednik sinjskog Pučkog kazališta **Željko Viculin**. Nakon domjenka otišli smo u kazališne prostorije, postavili scenu na pozornici i u određeno vrijeme, u punoj dvorani, izveli predstavu »Oporuka«. Publika nas je jako lijepo primila. Nakon predstave slijedila je večera uz muziku, tamo smo proveli još jednu lijepu večer i nezaboravno druženje. Sutradan su »dramci« izrazili želju da odemo do mora, kada smo mu već tako blizu. Kada smo stigli u Kaštel Stari, netko je otišao na kupanje, drugi u šetnju rivom, a ja sam posjetio mog gazdu čiji apartman koristimo sa suprugom kada idemo na godišnji odmor.

I tako smo sljedeći dan završili ovo krasno putovanje i lijepo gostoprimstvo kod naših prijatelja, i vratili se doma našem lijepom Somboru.

Kada smo se vratili iz Sinja čekalo nas je još jedno putovanje u Hrvatsku. Ovoga puta u Bošnjake

kraj Županje. Ravnatelj kazališta u Županji **Branko Puhek** pozvao je dramsku sekciju našeg Društva da sudjeluje na Međunarodnom festivalu Vanje Draha amaterskih dramskih društava, koji se održao 10. listopada u Bošnjacima i gdje smo također izveli predstavu »Oporuka«. Pred punom dvoranom publike bili smo lijepo primljeni. U dvorani je bio i žiri koji je proglasio **Dušana Esapovića** kao najboljeg glumca večeri za ulogu Gracijana. Nagrađeni je dobio plaketu **Vanje Draha**. Nakon predstave slijedila je večera i druženje.

Šima Raič

XII. MEĐUNARODNA SMOTRA AMATERSKIH DRAMSKIH DRUŠTAVA

Međunarodna smotra amaterskih dramskih društava (MSADD) održana je tradicionalno, 12. put, 22. i 23. listopada 2021. g. u Hrvatskom domu u Somboru.

Komedijom »Oporuka« u režiji **Lee Jeftić** otvoreni su međunarodni susreti. Prepuna dvorana publike je tijekom predstava, više puta nagradila pljeskom dobro uigrane glumce.

Drugu predstavu »Društvo mrtvih pesnika« izveli su glumci somborskog dramskog studija »Sanjari«, čiju režiju potpisuje također Lea Jeftić. Mladi i talentirani glumci dobro su je odigrali, a publika ih je nagradila pljeskom.

Tročlani žiri u sastavu: **Zlata Vasiljević**, **Bojana Jozić** i **Marko Lončara** za najbolje odigrane uloge proglasilo je **Joliku Raič** u predstavi »Oporuka« i **Leu Saulić** za ulogu u predstavi »Društvo mrtvih pesnika«.

Drugi dan MSADD-a predstavili su se gosti iz Sinja, iz R. Hrvatske – »Sinjsko pučko kazalište« s predstavom »A što rade Romeo i Julija«, koju je režirao **Željko Viculin**.

Iz Viteza, iz Bosne i Hercegovine gostovalo je Gradsko kazalište mladih s predstavom »Pidžama za šestero«, u režiji **Marka Markovića**. Obje predstave su odigrane na veliko zadovoljstvo publike, koja nije štedjela dlanove i nagradila ih velikim pljeskom.

Žiri je imao težak zadatak odabrati najbolje. Za najbolju ulogu u predstavi »Romeo i Julija« nagrađena je **Petra Ugrin** iz Sinja, a u predstavi »Pidžama za šestero« nagradu za najbolju ulogu dobila je **Iljana Ugrin Tripuna** iz Viteza. Nagrađeni su dobili zahvalnice i umjetničke slike.

Podjelom priznanja i nagrada završena je XII. Međunarodna smotra amaterskih dramskih društava. Hvala gostima i našoj vjernoj publici

Šima Raič

»OPORUKA«

»Stara« predstava u novom ruhu. »Nazorovci« su se potrudili da ožive predstavu čije smo izvođenje bili u prilici vidjeti na njihovoj sceni, u čemu su i uspjeli. Unijeli su novu energiju u poznate likove i tijekom izvedbe izazvali pozitivne reakcije

»DRUŠTVO MRTVIH PESNIKA«

Mladi ljudi koji su svojim talentom i tematikom kojom su se bavili na sceni ostavili snažan dojam na prisutne, ukazali su i podsjetili na važnost borbe za svoje ideale. Svojom predstavom poslali su snažnu poruku

»A ŠTO RADE ROMEO I JULIJA«

Prikaz predstave na zanimljiv i neobičan način uz preplitanje prošlog i sadašnjeg vremena. Zanimljivost predstave svakako leži u potpuno neočekivanim događajima bez mogućnosti pretpostavke što će se dogoditi već sljedećeg trenutka.

»PIDŽAMA ZA ŠESTERO«

Predstava koja je svojim zapletom držala pažnju. Na sceni su se preplitale životne situacije i sudbine. Dodatnim uplitanjem prisutnih i tajenjem dodjeljivale su se »duple« uloge iznesene na jedan komičan način.

Bojana Jozić

»AVAŠKE GODINE« U HRVATSKOM DOMU

Nakon dužeg vremena, 6. lipnja 2021. godine, na našoj sceni smo imali prigodu pogledati gostujuću predstavu. Članovi Književno teatarskog kružoka (KTK) pri HKC-u »Bunjevačko kolo« iz Subotice izveli su poetski prikaz **Milovana Mikovića** »Avaške godine«, u režiji **Nevene Milinko**.

Sjajna glumačka ekipa je na izvornoj ikavici (koja je nažalost sve manje prisutna u našoj svakodnevnici), dočarala težinu života ljudi na ovim

našim prostorima i dotakla srca publike koja je s izuzetnim zanimanjem pratila predstavu. Iako su predstava i glumci dobili veliki aplauz, te večeri nagrađena je bila publika koja je imala priliku pogledati ovo dramsko ostvarenje.

U ugodnom druženju nakon predstave, dogovorena je suradnja naših društava, osobito dramskih sekcija, kojoj se svi veselimo.

Vesna Čuvardić

PJEVALO SE U MONOŠTORU

Nakon dugog vremena pauziranja zbog nepovoljne epidemiološke situacije, pjevači su imali svoj prvi nastup ove godine. U Monoštoru je 3. srpnja održan XV. »Marijanski pučki festival« na kojem su uz domaćine »Kraljice Bodroga« i male monoštorske tamburaše sudjelovali pjevačka skupina »Etna« iz Apatina i pjevači iz HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora.

Ove su se godine pjevale marijanske pjesme po slobodnom izboru, a na kraju Festivala su, sada već tradicionalno, svi sudionici skupa otpjevali svima dragu pjesmu »Čuj nas Majko«.

Festival se održao u crkvi sv. Petra i Pavla u nazočnosti manjeg broja publike zbog ograničenja dozvoljenog boravka u zatvorenom prostoru, ali se mogao pratiti putem izravnog prijenosa na internetu. Nakon zvaničnog dijela programa domaćini su sve sudionike pozvali u dvorište novootvorene »Šokačke kuće« na druženje koje nam je nakon svih ograničenja bilo veoma ugodno.

S vjerom da će se epidemiološka situacija stabilizirati i da će naše udruge nastaviti s redovnim radom, pozdravili smo se s domaćinima uz poziv da nam uskoro budu gosti na nekoj od naših manifestacija

Vesna Čuvarđić

TROJNI SUSRETI U BEZDANU

Trojni susreti u Bezdanu održani su 31. srpnja 2021. godine, a u okviru manifestacije nastupila je i dječja folklorna skupina HKUD-a »Vladimir Nazor«. Izveli su »Bunjevačke igre« i time »prošarali« program koji je bio raznovrstan. U iščekivanju svog nastupa uživali su u obilnom

programu. Bilo je tu i pjevanja, modernog plesa, tamburaskih točaka, kao i igara iz folklornog svijeta. Djeci je bilo lijepo sve to pogledati, poslušati i družiti se. Hvala domaćinima na pozivu.

Kristina Pekanović

»LIRA NAIVA« 2021. GODINE

U organizaciji Katoličkog društva »Ivan Antunović« i Hrvatske čitaonice, u subotu 4. rujna, u Vajskoj je održana devetnaesta po redu »Lira naiva« 2021. godine, a domaćin je bila mjesna Hrvatska kulturna udruga »Antun Sorgg«.

Sudionici susreta stigli su u Vajsku oko 11 sati gdje su se malo zadržali na terasi »Šokačke kuće« po lijepom vremenu radi okrijepe i upoznavanja. Nakon toga pjesnici su sjeli u minibus, s kojim su došli iz Subotice, preko Sombora, i krenuli obilazak, koji su pripremili vrlo vrijedni domaćini. Prvo se grupa zadržala u crkvi svetog Jurja gdje je župnik vlč. **Goran Vilov** ispričao neke osnovne informacije o ovoj lijepoj crkvi, a potom su pjesnici nastavili obilazak i otišli na jezero Provala koje se tamo zadržalo nakon izljeva Dunava 1924. i 1965. godine. Nakon kratkog sunčanja na vodi, otišli su do rampe gdje je pristajala kompa koja je dolazila iz Vukovara sve dok Republika Hrvatska nije postala punopravna članica Europske unije, a potom su pjesnici otišli na jedno izuzetno mjesto gdje je dolazilo već oko pet-šest televizijskih ekipa kod domaćina **Franje Tota** da bi vidjeli tzv. muzej sikira gdje se može vidjeti »more« sjekira svakojakih vrsta i oblika. Posljednje mjesto koje je grupa obišla bio je manastir Bođani gdje je domaćin, monah **Makarije** dao osnovne podatke o manastiru.

Osim domaćina crkve, manastira i muzeja *sikira*, najviše podataka smo dobili od predsjednika HKU »Antun Sorgg« **Mladena Šimića** te od **Josipa Dumendžića**.

Nakon ručka na terasi »Šokačke kuće«, počeo je glavni dio programa kojeg je vodila ovogodišnja izbornica **Klara Dulić Ševčić** i gost pjesnik **Darko Baštovanović**. Svim sudionicima podijeljene su knjige pod nazivom »Pjesme putujućih« koje je uredila prof. **Katarina Čeliković**, a pjesme izabrala Klara Dulić Ševčić. Počela je priprema za svečanost, gdje svaki pjesnik pročita jednu svoju pjesmu. Uz obavezno predstavljanje, pjesnici su rekli i nekoliko riječi o svojoj biografiji, o tome kako im dolazi inspiracija, o čemu pišu, koliko im je potrebno vremena da napišu pjesmu...

Ova, devetnaesta po redu, »Lira naiva« ugostila je oko trideset autora iz Subotice, Sombora, Novog Sada, Sonte, Bođana i Republike Hrvatske. Bila su zastupljena 54 autora sa 122 pjesme. U programu su sudjelovala i djeca iz HKU »Antun Sorgg«.

Među prisutnima je bio generalni konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša**.

Predloženo je nekoliko destinacija za jubilarni dvadeseti susret, a gdje će se održati, još će se vidjeti.

Antun Kovač

ŠEST GODINA S POLAZNICIMA

Početkom rujna održana je posljednja radionica kiparske sekcije, od ukupno 13 radionica. Već šest godina zaredom u okviru kiparske sekcije našim polaznicima pokušavamo približiti ljepotu rada s glinom.

Tijekom ljeta imali smo ukupno 29 sudionika. Imali smo zadovoljstvo družiti se s gostima iz drugih krajeva Srbije, inozemstva i s našim sugrađanima.

Sudionici su se okušali u radu na grnčarskom kolu, a također su ovladali različitim tehnikama ručne izrade skulptura. Koristeći glinu, razne alate, znanje i iskustvo naših mentora **Ane Ilić Panjković**, **Borka Markovinića** i **Adrijane Mračine**, sudionici su uspješno završavali svoje radove. Svaki od nastalih radova mora da prođe kroz različite faze – od sušenja, pečenja, glaziranja i ponovnog pečenja kako bi se došlo do finalnog rada. Putem projekta dopunili smo radionicu ručnim kotačem i novim glazurama radovi su dobili novi sjaj. Teme kojima smo se bavili su varirale od posuda, kućica, životinja, šake i dr. Ideja je bilo na pretek, na zadovoljstvo mentora i sudionika, pa su radionice od dva i pol sata brzo prolazile.

Na poziv Kulturnog centra Sombor, odazvali smo se radom polaznice **Milice Ilić** (2013 god.) koja nas je predstavila ove godine na općinskoj Smotri

likovnih umjetnika Vojvodine 2021. održanoj u svečanoj sali Stare gradske kuće.

Pridružite nam se 4. prosinca na proslavi obljetnice Društva na kojoj će između ostalog biti izloženi likovni radovi kao i radovi iz kiparske radionice.

Nadamo se da smo uspjeli potaknuti kreativnost, nova saznanja i našim polaznicima prikazati kolike su njihove mogućnosti u radu s glinom.

Ana Ilić Panjković

FOTO - Potpis: Radovi na temu »Kućice«:
Andrea Žuljević (2003.), Milica Ilić (2013.) i Livia Ivanić (1989.)

PROMOCIJA »LEKSIKONA PODUNAVSKIH HRVATA – BUNJEVACA I ŠOKACA«

Promocija »Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca« održana je u subotu, 25. rujna. O 15. svesku Leksikona, koji obuhvaća etnografske i geografske pojmove te natuknice i obiteljska prezimena i biografije od slova L do Mal, govorili su glavni urednik dr. sc. **Slaven Bačić** i suradnici akademik dr. sc. **Ivan Gutman** i **Zlata Vasiljević**.

U ovom ovom broju surađivala su 42 autora, koji su na 162 stranice napisali 165 članaka. Na koncu sveska nalazi se 11 članaka i 5 ilustracija kojima se dopunjuju raniji svesci.

Govoreći o specifičnosti ovoga sveska Leksikona, urednik dr. sc. Slaven Bačić izdvojio je nazive desetak mjesta čiji nazivi počinju s *mali* ili *mala*, poput Mali Bajmok, Mala Pešta ili Mala Bosna.

»Druga karakteristična stvar ovog Leksikona je da smo po ugledu na deveti svezak, gdje smo imali temu 'Hrvati – ime, povijest i jezik', isto to sada uradili za Mađare, odnosno Madžare (koristimo taj tercizam jer je to tradicionalna bunjevačka i šokačka riječ). Naša najnovija povijest tijesno je vezana za Mađarsku i Madžare, i zato je tema dobila prostor u Leksikonu. U ovom svesku tri su prezimena najčešća, a too su **Latinović**, **Mačković** i **Malagurski**. Latinovići su etnički bili Bunjevci Hrvati, ali su se u drugoj polovici XVIII. i najkasnije

u XIX. stoljeću pomadžarili. Načelno je pitanje trebaju li ili ne takve osobe ući u Leksikon. Zauzeli smo stajalište da trebaju, jer one pripadaju našem etničkom korpusu, a s druge strane i ilustracija su jednog procesa postupne asimilacije«, kazao je Bačić.

On je izdvojio i **Belu Lugošija**, koji je po majci **Pauli fon Vojnić** Hrvat Bunjevac. Bačić je izdvojio i **Rajka Ljubića**, filmskog redatelja iz Subotice, koji je snimio brojne filmove o običajima ovdašnjih Hrvata.

Akademik dr. sc. Ivan Gutman, jedan od autora Leksikona, govorio je o natuknicama iz koje se odnose na Sombor i okolice, a prije svega Lemeš.

»U Leksikonu su natuknice Lemeš, Lemeška banja, Lemeška kasina, lemeški juneći paprikaš, lemeški kulen, lemeški lanac, lemeški sokaci i lemeško plemstvo«, kazao je Gutman. On se posebno osvrnuo na **Luciju Knezi Tošaki**, koja je u međuvremenu preminula. Bila je vjerna suradnica Leksikona, a usprkos bolesti i u svesku 15 bila je kazivačica ili je osigurala materijal za natuknice koje se tiču Lemeša.

U pripremi je 16. svezak koji će, nadamo se, uskoro biti promoviran u našem Društvu.

Priredio: Alojzije Firanj

PROMOCIJA KNJIGE »SKAZALJKE«

Promocija knjige »Skazaljke«, autora **Zlatka Gorjanca**, održana je 18. listopada u »Šokačkoj kući« u Beregu. Knjiga je objavljena u nakladi Udruge građana »Urbani Šokci« iz Sombora.

Moderatorica večeri bila je predsjednica UG »Urbani Šokci« **Marija Šeremešić** koja je nazočne upoznala s knjigom koja je poslagana u pet poglavlja, a pisana je šokačkom ikavicom i standardnim hrvatskim jezikom.

Zlatko Gorjanac nam je ovom prigodom rekao:

»Rođen sam 26. siječnja 1974. u Somboru, pjesme već dugo pišem, a svoju prvu pjesmu napisao sam 1987. godine. Tako smo kolega **Zlatko Krizmanić**, koji je član HKPD-a 'Silvije Strahimir Kranjčević' iz Berega i ja došli na ideju da sakupimo jednu zbirku meni najdražih pjesama koje su bile razbacane po raznim zbirka. To smo i učinili, a u pitanju je jedan manji dio mojih napisanih pjesama. Napisane su na šokačkoj ikavici ili na standardnom hrvatskom jeziku. Odabrane pjesme sam podijelio u nekoliko poglavlja, fotografije sam također uradio sam, osim naslovne strane. Udruga građana 'Urbani Šokci' se prihvatila izdavanja knjige«.

Tako je ova knjiga ugledala svjetlo dana. U siječnju bi trebala biti njezina promocija u Somboru, a o mjestu održavanja događaja odlučit će izdavač.

Privredio: Alojzije Firanj

AKTIVNOSTI PO PROJEKTU LAP-A ZA MLADE 2021. GODINE

U sklopu aktivnosti iz Lokalnog akcijskog plana za mlade u 2021. godini organizirane su radionice – treninzi mladih članova raznih sekcija našeg Društva, koji su s muškom i ženskom ekipom veslača »Salašari somborski« učili svoje prve zaveslaje na Neretvanskoj lađi. Treninzi su se održavali na Velikom bačkom kanalu, na Tromedi.

Promovirana je manifestacija »Maraton lađa na Neretvi«, s ciljem da se veslačkim ekipama »Salašara somborskih« pridruže mladi članovi.

Matija F Matarić

UČIMO HRVATSKI JEZIK U HRVATSKOM DOMU U SOMBORU NOVA ŠKOLSKA 2021./2022. GODINA

Učenici koji pohađaju izvannastavni predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, iz »naše škole« i iz Monoštora i Berega, sudjelovali su od 2. do 4. kolovoza 2021. u Multikulturalnom kampu za djecu »Upoznajmo bogatstvo naše Vojvodine«, koji se dva dana održavao u Monošturu, a treći dan u Tavankutu.

Monoštorski dio programa obuhvaćao

je igru, ples, kreativne radionice, a program u Tavankutu druge zanimljive sadržaje koje je realiziralo osam animatora Subotičkog oratorija. U kampu je sudjelovalo 50-ak učenika, uz financijsku podršku Hrvatskog nacionalnog vijeća, Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice te Grada Sombora.

U našem Domu je 30. rujna 2021. počela nova školska 2021./2022. godina. Na prvom satu održan je i roditeljski sastanak, na kojem su **Nataša Stipančević**, asistentica u odjelu obrazovanja HNV-a, i novi profesor **Bruno Dronjić**, upoznali učenike i roditelje s novostima u oblasti obrazovanja, planom rada za ovu školsku godinu, terminima održavanja nastave i drugim aktivnostima koje se planiraju održavati u sklopu programa izučavanja Hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture.

Ono što je novina u ovoj školskoj godini jeste da su nam učenici podijeljeni u dvije skupine, višu i nižu razinu, pa su uz suglasnost roditelja raspoređeni u te dvije skupine. Za sada je dogovoreno da će se nastava odvijati četvrtkom od 18,30 za nižu i od 19,30 do 20,30 za višu skupinu.

Prvi put od kada se izučava predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u našoj zajednici, svi učenici su dobili pohvalnice. Učenici niže razine, početne, dobili su učeničke knjižice, a više razine svjedodžbe, za školsku 2020./2021. godinu.

Osim redovitih nastavnih aktivnosti u ovoj školskoj godini, 16. rujna 2021. godine 13 naših

učenika je boravilo u Monoštoru na Subotnjem oratoriju, u župi sv. Petra i Pavla.

Oratorij je sadržavao ples, igre, sport, duhovnu radionicu i kreativne radionice.

Učenici su se vratili s lijepim dojmovima o ovom programu, bilo je to drugačije od svih školskih, nastavnih i drugih aktivnosti.

I ovom prilikom podsjećamo da je upis za izučavanje predmeta Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u tijeku. Javite se četvrtkom od 18,30 u učionicu Hrvatskog doma.

Marija F. Matarić

TREĆA GODINA PROJEKTA DIGITALIZACIJE ARHIVSKOG GRADIVA »NAZORA«

»'Nazor' čuvar tradicije somborskih Hrvata – III faza«, naziv je projekta putem kojeg u 2021. godini provodimo proces digitalizacije bogatog arhivskog gradiva. Osnovni cilj ovog višegodišnjeg procesa je da putem digitalizacije našeg arhivskog gradiva pružimo doprinos očuvanju nematerijalnog kulturnog naslijeđa Vojvodine i afirmacija razvoja multikulturalnog društva u Republici Srbiji.

Posebni ciljevi ovog projekta su:

- Osiguravanje pristupačnosti pregledne, digitalne građe o aktivnostima HKUD-a »Vladimir Nazor« i hrvatske nacionalne manjine u RS
- Edukacija o važnosti očuvanja nematerijalnog kulturnog naslijeđa u suvremeno digitalno doba
- Promocija multikulturalnosti kao faktora razvoja društva.

U ovoj godini projekt provodimo kroz:

1. Tehničku obradu digitalnih kopija i dokumenata koji se odnose na period rada Društva od 1972. do 1992. godine.
2. Razvrstavanje arhivskog gradiva na WHS kazetama, gradiva s WHS-a sačuvanog na CD-ima i njihov prijenos na alate čuvanja – hard diskove.
3. Prijenos razvrstanog sadržaja s WHS kazeta u digitalni oblik.

Provedbu ovog projekta već treću godinu zaredom ostvarujemo uz financijsku podršku Ministarstva kulture, za kulturnu djelatnost nacionalnih manjina u Republici Srbiji u 2021. godini.

Proces digitalizacije vlastitog arhivskog gradiva ostvarujemo i putem projekta

»Kulturno-prosvjetni život somborskih Hrvata (1972.-1991.) kroz arhivsko gradivo

HKUD-a 'Vladimir Nazor'«. Ovim projektom prijavili smo se na natječaj Ministarstva kulture Republike Srbije za financiranje ili sufinanciranje projekata iz oblasti otkrivanja, prikupljanja, istraživanja, dokumentiranja, proučavanja, vrjednovanja, zaštite, očuvanja, predstavljanja, interpretacije, korištenja i upravljanja arhivskom građom u 2021. godini po kojem smo i ove godine dobili financijsku podršku.

Projekt provodimo putem sljedećih aktivnosti:

1. Zaštita arhivskog gradiva – prijenos na digitalni oblik, iz godina 1972.-1991 .
2. Tehnička obrada tog gradiva.
3. Tiskanje kataloga od 70-80 stranica.
4. Prezentacija i stručna interpretacija arhivskog gradiva.
5. Izrada analitičkih opisa najvažnijih dokumenata.
6. Priprema panoa.

Rezultat trogodišnjeg rada na ovom iznimno obimnom poslu je da imamoviše od 20.000 digitaliziranih dokumenata i sistematiziranih i razvrstanih dokumenata od 1936. do 1992. godine, 70-ak sati digitaliziranih video zapisa, oko 100 digitaliziranih plakata, zahvalnica, priznanja...

Za ovako obimno arhivsko gradivo nabavili smo NAS server, nekoliko hard diskova, zakup prostora na Amazonu...

Dio opreme smo nabavili financijskom podrškom Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH.

Na ovo velikom projektu kroz godinu je povremeno angažirano 10-ak ljudi, a korištene su i usluge više fotocentara.

Marija F. Matarić

COVID-19: VAKCINA I REVAKCINA

Pripremila spec. dr. master med. Marija Mandić rođ. Matarić

Izvori: Hrvatski zavod za javno zdravstvo,
Institut za javno zdravlje Vojvodine

Poštovani čitatelji,
posljednje skoro dvije godine živimo s pandemijom Covid-19 pa se tako i u »Miroljubu«, po četvrti put, spominjemo ove aktualne teme. U prethodnim brojevima pisali smo o osnovnim preporukama za sprječavanje prijenosa infekcije novim koronavirusom, potom o simptomima infekcije izazvane koronavirusom SARS-CoV-2 i o osnovnim informacijama o cijepljenju protiv virusa Covid-19.

Kao što smo rekli, u našoj zemlji u tijeku je preporučena (dobrovoljna) imunizacija protiv ovog virusa. Zasada je moguće izabrati bilo koje od četiri dostupna cjepiva (Pfizer-BioNTech, Sinopharm, Sputnik V, Astra Zeneca). Studije pokazuju da nas vaccine protiv Covida-19 efikasno štite od infekcije, a posebno su značajne jer smanjuju rizik od teških formi bolesti koje bi zahtijevale bolničko liječenje. Vaccine uče naš imunološki sustav kako da prepozna i bori se protiv virusa koji uzrokuje Covid-19. Nemojte nikad zaboraviti da je rizik da obolite ili umrijetе od Covida-19 neusporedivo veći nego rizik od eventualnih ozbiljnih neželjenih reakcija nakon cijepljenja.

Hrvatski zavod za javno zdravstvo je u Zagrebu, 10. studenoga 2021., izdao Privremene preporuke za cijepljenje protiv bolesti Covid-19 – dopunjene i objedinjene, iz kojih bih posebno izdvojila sljedeće:

1. Kod imunokompromitiranih osoba koje su primile cjepivo koje se u zdravih osoba prima u dvije doze, primarno cijepljenje sastoji se od tri doze. To znači da imunokompromitirana osoba treba nakon druge doze cjepiva Pfizer ili Moderna primiti treću dozu istog cjepiva. Imunokompromitirana osoba koja je primila dvije doze cjepiva Astra Zeneca treba primiti treću dozu mRNA cjepiva Pfizer ili Moderna. Zasada se ne preporuča dodatna doza imunokompromitiranim osobama koje su primile Janssen cjepivo, ali je obavezno docjepljivanje.

2. Docjepljivanje (treća doza)

Osobama od 18 godina starosti pa nadalje, preporuča se docjepljivanje jednom dozom po isteku šest mjeseci od završetka primarnog cijepljenja.

Docjepljivanje se osobito preporuča:

- korisnicima domova za starije i nemoćne osobe i za odrasle osobe s invaliditetom,
- radnicima zaposlenim kod pružatelja usluge smještaja za starije i nemoćne osobe i odrasle osobe s invaliditetom i kod drugih pružatelja usluge smještaja,
- zdravstvenim radnicima koji izravno skrbe o pacijentima,
- osobama u dobi od 50 i više godina, neovisno o komorbiditetima,
- osobama u dobi od 18 i više godina koje dijele kućanstvo s imunokompromitiranim i izrazito osjetljivim osobama, te
- svim osobama u dobi 18 i više godina koje boluju od kroničnih bolesti koje uvećavaju rizik za teže oblike bolesti Covid-19.

3. Preporuke za cijepljenje i docjepljivanje osoba koje su preboljele Covid-19:

– osobe koje su preboljele Covid-19, neovisno o tome je li osoba cijepljena prije obolijevanja, preporučamo da najmanje šest mjeseci nakon preboljenja prime najmanje jednu dozu cjepiva,

– osobe u dobi 65 godina i starije te osobe s umjerenom i teškom imunosupresijom koje su preboljele Covid-19, trebaju najmanje tri mjeseca nakon preboljenja primiti cjepivo prema shemi za primarno cijepljenje,

– osobama koje su se potpuno cijepile (primile primarne doze cjepiva), nakon preboljenja, u ovom trenutku ne preporučamo docjepljivanje,

– osobama koje su preboljele Covid-19 i primile nakon preboljenja jednu dozu cjepiva, a prošlo je šest mjeseci od primitka cjepiva, preporuča se primjena druge doze cjepiva.

Napomena: Preporuke su podložne reviziji sukladno novim spoznajama o vrsti i duljini trajanja zaštite koja se razvija prebolijevanjem Covida-19 odnosno cijepljenjem i docjepljivanjem.

JEDNA MOLBA ILI SAVJET OD MENE

Cijepite se jer će se samo na taj način stati na kraj ovoj pošasti. Iako cjepivo ne garantira da nećete oboljeti od Covida, u velikom postotku omogućuje da dobijete lakšu kliničku sliku i izbjegnute hospitalizaciju. Nažalost, u medicini često 2+2 nije 4, pa vidamo i hospitalizirane cijepljene, ali veoma rijetko da cijepljeni umru zbog Covida.

Cijepljenjem ne samo da povećavate vjerojatnost da sami lakše pregurate koronu u kućnim uvjetima uz kontrole u respiratornim ambulancama, nego zdravstvu ostaje više mjesta i resursa da se bavi »non Covid« pacijentima, jer negdje nećija majka, otac, brat ili sestra, a možda i vi sami, čekaju operacije, snimanja i preglede koji ne mogu biti izvršeni jer je veći dio zdravstvenog sistema usmjeren na liječenje Covida.

I PODSJEĆAM VAS

Kada vidite da netko ugrožava vašu sigurnost, nemojte se ustručavati/stidjeti da mu skrenete pažnju na to. Tako da kad vam npr. u radnji, pošti, banci, netko priđe preblizu, pa još i ako nema masku kao preporučenu osobnu zaštitnu opremu, slobodno mu skrenite pažnju da se udalji bar na metar ili dva od vas. Također, izbjegavanje rukovanja ili ljubljenja prilikom susreta nije sramota, već odraz vaše brige za svoje zdravlje.

Kada ovakvo ponašanje prihvati većina ljudi, što se, na svu sreću, i dogodilo tijekom ove pandemije, ljudi će biti svjesniji važnosti prevencije bolesti.

Meni, kao internistu, ostaje da se nadam da će svijest o prevenciji i masovnih nezaraznih bolesti (šećerna bolest, tlak, infarkt, povišene masnoće u krvi, ateroskleroza...) narasti i da ćemo napokon uistinu prihvatiti onu staru – Bolje spriječiti nego liječiti!

Gaša Džinić
21.12.1962.- 3.6.2021.

**IN
MEMORIAM**

3. lipnja 2021., u 59. godini života, zauvijek nas je napustio Gašo Džinić. Bio je dugogodišnji član HKUD-a »Vladimir Nazor«, a obnašao je i funkciju člana Upravnog odbora. Njegovi sinovi Ivan, Šima i Martin od djetinjstva su bili aktivni u radu sekcija Društva.

Izražavamo duboku sućut obitelji: supruzi Marini te sinovima Ivanu, Šimi i Martinu. Počivaj u miru!

Alojzije Firanj

VICEVI

Dolazi gospodin u sarajevski muzej, razgleda sve redom i kad naiđe na jednu lubanju pita kustosa čija je to glava, a kustos odgovara da je to glava Muse Kesedžije. Kad malo dalje naiđe na jednu malu lubanju, opet pita kustosa čija je to glava, a kustos odgovara da je to glava Muse Kesedžije kad je bio mali!

Kaže pacijent doktoru:

- Doktore treba mi potvrda da ne mogu raditi!
- Pa šta vam fali? – pita doktor.
- Pa, to, potvrda!

- Mama, pogodi koja je moja vjerenica?
- Ova na kraju, s lijeve stran
- Kako znaš!?
- Čim je ušla, počela je da me nervira.

- Halo, dobar dan, da li je to društvo za zaštitu životinja?
- Jeste, izvolite?
- Pa evo poštar već sat vremena sjedi na drvetu i mog psa naziva svakakvim prostačkim imenima!

Antun Kovač i Mihajlo Mračina

BEĆARCI

*Pisme moje u kutiji stoje,
one nove još nisu gotove.*

*Kad sam bila u kolivki mala,
i onda sam namigivat znala.*

*Ta jesam se imena mi moga,
naljubila gada lažljivoga.*

*Lola gazda ja cura sirota,
uzo bi me al ga je sramota.*

*Sve se kanem da se žena manem,
al' ne mogu fala dragom Bogu.*

*Prođe večer već se zora budi,
oj bačkuljo tebe Sremac ljubi.*

Danica Firanj

ANEGDOTE

DOMAĆE JE DOMAĆE

Otkako je kod nas došlo vrime marketa i velikih trgovačkih lanaca iz cilog svita, neki ljudi su počeli ciniti domaće proizvode iz naših bašča.

Somborska pijaca puna je svakakog povrća, a i cine nisu pritrane. Al i tu je više priprodavaca nego proizvođača. No svi se fale kako je njihova roba domaća i zdrava, malo prskana, tek onoliko koliko se mora.

Tako je u petak otišla Klara na zelenu pijacu, pa gleda povrće, a uslužna prodavačica oma je dočeka:

- Izvolite gospođo, domaće povrće, sve je sveže.
- Ta, znam ja da ga nisi ti ni sijala a ni brala.

PAŽLJIV ČOVIK

Stipan je hteo krečiti kuću i kada su majstori došli na dogovor, on im objašnjava:

- Išao sam juče na ultrazvuk srca, da vidim stanje, da li da krećim ili da obustavljam radove. –
- Zašto bi obustavljali radove? – pita ga majstor Aca.
- Šta ja znam, možda se naslidnicima neće sviditi boje.

Alojzije Firanj

ŽENSKA VESLAČKA EKIPA »SALAŠARI SOMBORSKI« HKUD-A »VLADIMIR NAZOR« SOMBOR

Ženska veslačka ekipa »Salašari somborski« dio je Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor« u Somboru koje je osnovano 1936. godine. Veslačka ekipa osnovana je 2010. godine u sklopu sportske sekcije Društva, po ideji pročelnika sportske sekcije **Pavla Matarića**, a sa željom da sudjelujemo na prestižnom natjecanju kao što je »Maraton lađa na Neretvi«. Do prije četiri godine veslali su samo muškarci, a tada su im se pridružile i žene koje su do sada sudjelovale na tri »Maratona lađarica«, ali i na drugim utrkama i akcijama u Društvu. »Djevojke s cvjetom u kosi«, kako su nas prozvali u dolini Neretve, su žene, majke, kraljice, različitih uzrasta i zvanja, ali jednog srca i duše koja diše za ekipu i Maraton. Ekipa je sastavljena od cura koje vode porijeklo sa salaša ili i dalje žive i rade na salašima, ali i od drugih članica i simpatizera Društva iz Sombora, Subotice, a od ove godine su nam se pridružile i dvije djevojke iz Bezdana.

Treninge održavamo na Velikom bačkom kanalu u okolini Sombora koji je prokopan 1882. godine i zvao se po caru **Francu Josipu** koji je kanalisao i Neretvu te je to još jedna spona salašara i Neretve. Naše porijeklo i prapostojbina od prije 500 godina je rijeka Buna koja i dan danas predstavlja našu čvrstu vezu s Neretvom i dolinom Neretve, tako da je »Maraton lađarica« kruna našeg veslačkog pohoda svake godine.

Četvrtu sezonu zaredom, u svibnju 2021. godine, uz prve znake smiraja pandemije Covid-19, okupila se ženska veslačka ekipa »Salašari somborski« i započele smo s treninzima u našoj Neretvanskoj lađi. Treninge smo imale barem jednom tjedno, ali su djevojke veslale i na nekim treninzima s momcima pa tako i dva puta tjedno bile s veslom u rukama. Kao i do sada, skoro svaka od nas ima svoje individualne treninge van lađe, bilo da je to teretana, plivanje, trail trčanje pa i polumaraton, ali i trčanje na kraćim stazama.

U lađi su ove godine na natjecanjima veslale: **Ana Keresteš, Kristina Pekanović, Ivana Saulić, Gorana Koporan, Martina Poljaković, Eleonora Kolar** (koja je jedina izveslala i muški maraton), **Tatjana Antunović, Iva Miljački Matak, Sonja Berta, Jelena Ademi, Marta Kiš, Dajana Korpak, Ana Kapović, Antonija Tadić** i **Marija Mandić**, kapitenica ekipe.

Prema najavljenom planu, ove veslačke sezone borile smo se, osim na »Maratonu lađarica«, kako u zemlji tako i u inozemstvu. Nažalost, zbog epidemiološke

situacije nismo ni kao ekipa ni pojedinačno išli na »Dragon boat« u Mađarskoj gdje su naši momci, ali i mješovita ekipa uvijek zauzimali neko mjesto na pobjedničkom postolju.

Članice ekipe su tijekom sezone 2021. godine samostalno ili s mješovitom ekipom sudjelovale na »Dragon boat« natjecanju u Beogradu, Bezdanu i Hrvatskoj, na »Utrci lađa« na Boroviku u blizini Đakova u lipnju, kao i u akcijama za mlade u organizaciji našeg Društva.

Naravno, kruna je bila učešće na 8. »Maratonu lađarica« koje organizira »Maraton lađa na Neretvi« i na kom smo od 18 prijavljenih ekipa zauzele 10. mjesto.

Ovim putem bih još jednom pozvala mlade djevojke i žene iz Sombora i okoline, posebno članice i simpatizere našeg Društva da nam se jave, da se upoznaju s radom Društva, naše sportske sekcije i naše veslačke ekipe »Salašari somborski« te da nam se pridruže u lađi. Sigurno nije lako u ova turbulentna vremena odvojiti svoje vrijeme, volju i energiju za ovako neobičnu aktivnost za nas, ali vjerujte nam, sve se to stotruko vraća u osjećajima, emocijama, sjećanju, prijateljstvu i zajedništvu koje vlada među veslačima i muške i ženske ekipe.

Ono što bih kao kapitenica ove ekipe divnih žena izdvojila je to da ćemo uvijek biti dostojni predstavnici našeg Doma, uz obećanje da će se za »Djevojke s cvijetom u kosi« tek čuti i oriti, što u dolini Neretve, što šire.

Marija Mandić, rođena Matarić

ŠAH

U ovoj 2021. godini šahisti svoje partije igraju na kompjutoru protiv igrača po svom izboru i po želji. Mi u Društvu smo spremni organizirati XII. Božićni turnir za

članove Društva-sekcije uz poštovanje svih epidemioloških mjera (maska, dezinfekcija, rastojanje 2 m, cijepljenje i dr.). Očekujem da je, dok ovo čitamo, turnir u punom zamahu.

HKUD »Vladimir Nazor« i njegova sportska sekcija organizirali su po jedanaesti put Memorijalni stolnoteniski turnir »Stipan Bakić« u spomen na prvog pročelnika ove sekcije. Turnir se održao 6. lipnja 2021. godine u velikoj sali Društva. Igralo se na četiri stola u dvije kategorije – igrači do 60 godina i igrači od 60 godina i više. Učešće na turniru prijavilo je 32 igrača i to 22 u kategoriji do 60 godina i 10 igrača u kategoriji preko 60. Igrači na turniru bili su iz: Bečeja, Apatina, Vrbasa, Odžaka, Subotice, Beograda, Kule, Stapara, Novog Sad i Sombora. Ovaj turnir iz godine u godinu privlači sve više ljubitelja ove drevne igre iz raznih mjesta u Vojvodini kao i iz Beograda, što nam je dokaz da turnir prate mnogi stolnotenisači.

Turnir je počeo u 9 sati izvlačenjem grupa po kategorijama. Poslije kratkotrajnog zagrijavanja predsjednik Društva Mata Matarić pozdravio je igrače i malobrojnu publiku kao i organizatore, i otvorio turnir. Već poslije prvog kola vidio se vrlo dobar stolni tenis, koji se iz kola u kolo poboljšava i s amaterskog nivoa približio se profesionalnom. Nakon pet sati uzbuđujuće igre, došlo se do finalnih duela gdje su Kristijan

STOLNI TENIS

Tomasović i Bogdan Cvetičanin odlučivali o pobjedniku turnira u kategoriji do 60 godina. Josip Antičević i Miloš Kramaršić odlučivali su o pobjedniku u kategoriji preko 60 godina. Poslije iscrpljujuće igre u pet setova u obje kategorije, redosljed prvoplasiranih je:

Do 60 godina:	Preko 60 godina:
1. Kristijan Tomasović	1. Josip Antičević
2. Bogdan Cvetičanin	2. Miloš Kramaršić
3. Zoran Radenović	3. Petko Vranješ

Poslije ceremonije dodjele pehara, medalja i umjetničkih slika pobjednicima, prešlo se na neformalno druženje i razgovor uz prikladan ručak – tradicionalni paprikaš. Svi govornici za vrijeme ručka pozitivno su se izjasnili o turniru, organizaciji, suđenju kao i o kvaliteti prikazane igre i prijavili se za XII. stolnoteniski turnir »Memorijal Stipan Bakić« 2022. godine.

- Organizacijski odbor:
1. Pavle Matarić, pročelnik
  2. Zvonko Eustahio, sudac
  3. Gašpar Matarić, zapisničar

LAĐARI »SALAŠARI SOMBORSKI« 2021. GODINA

Poslije uspješnog nastupa na VI. međunarodnom »Dragon boat« festivalu u Beogradu 23. svibnja 2021., ekipa veslača – lađara »Salašara somborskih« s radošću je prihvatila poziv iz Đakova (RH) da sudjeluje na prvom njihovom natjecanju u neretvanskim lađama pod imenom KUP »Borovik«. Natjecanje je održano 19. lipnja na jezeru Borovik u blizini Đakova.

Naša ekipa lađara na ovaj nastup otišla je u vrlo promijenjenom sastavu, s malo treninga iza sebe, tako da nam je rezultat bio u drugom planu. Važno je da smo sudjelovali u vrlo dinamičnoj i lijepoj utrci, i da nismo bili posljednji. Ambijent divan, jezero i šuma oko njega idealni za odmor i uživanje. Organizator je vrlo lijepo sve pripremio za natjecanje kao i za druženje poslije utrke.

Za našu ekipu veslali su: Gašpar Matarić, Danijel Mandić, Petar Keresteš, Aleksandar Keresteš, Ana Keresteš, Gorana Koporan, Ivica Pekanović, Kristina Pekanović, Srđan Radmilović, Ivana Saulić, Antonio Gromilović i Pavle Matarić.

Našim nastupom i ponašanjem na ovoj manifestaciji zaslužili smo poziv koji nam je uputio organizator da se vidimo i u 2022. godini. Poziv je prihvaćen.

24. »Maraton lađa«

Da bi sudjelovali na »Maratonu lađa«, za nas najznačajnijem nastupu u cijeloj godini, morali smo svi biti cijepljeni s dvije doze i to 15 dana prije nastupa. Ovaj zahtjev smo ispunili 100 posto tj. svi smo primili cjepivo protiv Covida. Put Neretve smo krenuli 10. kolovoza u šest privatnih automobila. Smještaj je i ove godine bio u kampu gospodina Jablana na ušću Neretve, na desnoj obali u vlastitim šatorima.

U srijedu, 11. kolovoza, u Opuzenu u 17 sati, održane su brzinske utrke »Kup Dalmacije« za startne pozicije na »Maratonu lađa«. Naša stara boljka »paričar«, i ovaj put nismo imali svog čovjeka pa smo morali tražiti od domaćina da nam ga osigura. Neuigrano okretanje oko bove i slabiji izlazak u ciljnu ravan koštalo nas je boljeg rezultata, ali bili smo u konkurenciji 33 lađe, što je i bio osnovni cilj.

U četvrtak, 12. kolovoza u 17 sati počeo je »Maraton lađarica« Metković-Opuzen 10 km. Kompletna ekspedicija lađara zdušno je bodrila našu ekipu tijekom cijele utrke. O tome kako je bilo veslati i atmosferi, više od kapetanice lađarica Marije Mandić.

Subota, 14. kolovoza, u 17 sati, 24. »Maraton lađa«.

Naš deseti nastup – jubilej

Mnogo smo očekivali od ovog maratona ali Covid i zdravstvena situacija ostavila je veliki trag na našim lađarima. S malo i s nepotpunim pripremama veslača, ni rezultat nije mogao biti puno bolji.

ŠTO KAZATI

11 GODINA POSTOJANJA LAĐARA »SALAŠARA SOMBORSKIH«

– Deset izveslanih maratona, što je 225 km Neretve, od izvora do ušća

– Deset izveslanih brzinskih utrka

– Šest nastupa na maratonu čikli Vukovar-Ilok 36 km,

ukupno 216 km po uzburkanom Dunavu

– Četiri puta utrka lađara na Jarunu u Zagrebu

– Kup »Borovik«, Đakovo, jezero Borovik

– Utrka lađara na Bosutu u Vinkovcima

– Nastupi u Beogradu na utrci zmajeva lađa, više puta, i drugi nastupi.

U posljednjih pet godina sve je interesantnije natjecanje u »Dragon boatu«. Sudjelovali smo u Bezdanu, Baji, Kecskemétu i Beogradu. Svuda smo ostvarili zapažene rezultate.

Prijee četiri godine oformili smo i žensku ekipu lađara »Salašara somborskih« koja sudjeluje na »Maratonu lađarica« i drugim našim nastupima u mix-u.

Ovo je ono najvažnije o radu »Salašara somborskih« koji su postali naš »brend« kod kuće, a još veći u Metkoviću, Opuzenu, Zagrebu, Beogradu, i drugim mjestima gdje smo ponosno nastupali sa zastavom našeg HKUD-a »Vladimir Nazor«. »Maraton lađa« je najugledniji sportski događaj (amaterski) u RH s prosjekom od 40-60 tisuća gledatelja, pa tako deset puta.

Kao pročelnik sportske sekcije više sam nego zadovoljan i ponosan na lađarice i lađare koji su nastupali na raznim natjecanjima i davali sve od sebe za što bolji rezultat.

Je li to uspjeh ili ne, reći ćete vi koji budete ovo s razumijevanjem čitali. Ja kao pročelnik i osnivač lađara vrlo sam zadovoljan i ponosan na sve koji su sudjelovali u ostvarenju ove ideje.

P.S. Detaljnije o nastupima, rezultatima lađara i lađarica, u knjizi koja je u pripremi.

Pročelnik sportske sekcije Pavle Matarić

SALAŠARI SOMBORSKI

Foto: Martin Burić